

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, педагогіки та філології

Силабус
навчальної дисципліни

«ОСНОВИ НЕЙРОПСИХОЛОГІЇ ТРАВМИ»

Галузь знань — 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність — 053 Психологія
Освітньо-професійна програма — Кризова психологія
Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Харків - 2024

Силабус склав:

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології, педагогіки та філолог Віденєєв Ігор Олександрович

Мова навчання: українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри психології, педагогіки та філології,
Протокол № 1 від « 23 » серпня 2024 р.

Завідувач кафедри психології, педагогіки та філології,

д.психол.н., професор

Анастасія БОЛЬШАКОВА

Силабус затверджено на засіданні ради факультету культурології та соціальних комунікацій

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2024 р.

Голова ради факультету

Наталя КОРЖИК

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Назва курсу	<i>Основи нейропсихології травми</i>
Викладач	<i>ВІДЕНЄВ Ігор Олександрович</i>
Профіль викладачів	https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/ksk/ppf/videneev.html
Контактний телефон та емейл	+38 0935531752 viden150@ukr.net
Інформація про консультації	онлайн-консультації – час за узгодженням здобувача вищої освіти та викладача
Логіка вивчення курсу	Пререквізити. Теоретичною базою вивчення дисципліни є загальні та професійні компетентності та результати навчання, набуті на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія. Викладання дисципліни здійснюється у тісному зв'язку зі змістом дисциплін «Психологія кризи», «Психологія травматичного стресу», «Перша психологічна допомога в кризових ситуаціях в соціокультурній сфері», «Психологія культури та мистецтва». Постреквізити. Здобутий здобувачами у ході вивчення навчальної дисципліни фрагмент професійного досвіду у вигляді загальних та професійних компетентностей, системи знань, умінь, норм і цінностей є теоретичним та практичним підґрунтям вивчення усього подальшого циклу обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів професійної і практичної підготовки, проходження практики та виконання кваліфікаційної роботи.

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Дисципліна «*Основи нейропсихології травми*» націлена на підготовку другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія. Дисципліна «Основи нейропсихології травми» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти на засадах аналізу сучасних соціально-психологічних концепцій наукових знань про особливості нейропсихології травми з метою розуміння психологічних явищ, прогнозування розвитку психологічних процесів і станів; ознайомлення здобувачів вищої освіти з механізмами формування та функціонування різних форм посттравматичної поведінки; вироблення у здобувачів вищої освіти практичних вмінь та навичок використання знань нейропсихології травми в подальшій професійній діяльності психолога.

3. МЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Мета вивчення дисципліни – знайомство здобувачів із поняттям нейропсихології травми, формування наукових уявлень про виникнення та динаміку її основних клінічних форм, розуміння соціально-психологічних механізмів та біологічних передумов травми та її попередження.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.
ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності
ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

5. КОМПЕТЕНТНОСТІ

Загальні компетентності
ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
Спеціальні (фахові) компетентності
СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
СК 11. Здатність аналізувати соціокультурні процеси та явища з точки зору їх впливу на психічне благополуччя людини, зокрема у кризових умовах.
СК 12. Здатність збирати, аналізувати, систематизувати та використовувати у практичній діяльності інформацію щодо психологічних особливостей діяльності людини у кризових умовах.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	<i>Основна освітня компонента</i>
Формат курсу	<i>Денна форма навчання, 1 семестр Заочна форма навчання – 1 семестр</i>
Обсяг курсу	Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин – 120 <i>Аудиторних</i> Денна форма навчання – 40 Заочна форма навчання – 14 <i>Самостійної роботи здобувача</i> Денна форма – 80 Заочна форма – 106
Технічне і програмне забезпечення	<i>мультимедійний комплекс, ПК/ноутбук, корпоративний сервіс для дистанційного навчання Google Workspace for Education</i>
Форми та види	Форми: <i>навчальні заняття, самостійна робота, контрольні</i>

<p>навчальних занять; методи, засоби, технології навчання</p>	<p><i>заходи</i></p> <p>Види: <i>лекційні та семінарські заняття</i></p> <p>Методи: Проблемний виклад, пояснювально-ілюстративний (візуальний супровід – демонстрація ілюстрацій, відео та аудіофрагментів), частково-пошуковий (пошук та аналіз джерел, фахової літератури, відео та аудіоматеріалів з відповідної теми тощо); проєктно-орієнтований – підготовка повідомлення/доповіді (презентації) з відповідними посиланнями на використані джерела та літературу, Інтернет-ресурси Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: підготовка доповіді з презентацією; створення опитувальників, есе та ін. до відповідних тем; пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни. У процесі підготовки фахівців застосовується також комбінування традиційних інформативних і нових соціально-психологічних методів – дискусійних методів, ігрових методів (рольові ігри), методи активного навчання (аналіз конкретних ситуацій, розв’язання проблемних задач, інтерактивні методи, технологія «мозкового штурму» тощо.</p> <p>Засоби: Слово викладача, підручники та посібники, аудіовізуальні засоби, інтерактивні дошки, мультимедійні проєктори, інтерактивні презентації, метафоричні асоціативні карти, пісочниця для пісочної терапії з колекцією мініатюр.</p> <p>Технології: інформаційні технології, технології дистанційного навчання, технології ситуаційного навчання, технології дослідницького (евристичного) навчання, імітаційно-моделюючі технології навчання, ігрові технології, технології самоосвіти.</p>
<p>Поточний контроль</p>	<p>виконання завдань до лекційного матеріалу; відповідь під час семінару; виконання практичного завдання; підготовка та презентація майстер-класу; участь у діловій (моделюючій / психологічній грі); виконання вправи; усне опитування; письмове опитування; есе-рефлексія; підготовка та виступ з рефератом; - підготовка та виступ з презентацією; участь у колективному проєкті; виконання індивідуального проєкту, зарахування результатів неформальної освіти.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>залік</p>
<p>Політика курсу</p>	<p><i>Обов’язковими умовами опанування навчальної дисципліни «Основи нейропсихології травми» є:</i></p> <p>Політика виставлення оцінок: кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених здобувачам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу здобувача.</p> <p>Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf).</p> <p>Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході семінарських занять,</p>

	<p>контрольних роботах, на іспиті.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html).</p> <p>Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.</p> <p>Можливість перезарахування результатів неформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у Харківській державній академії культури (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf)</p>
--	--

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем (або блоків)	Разом годин денна/ заочна	Денна форма			Заочна форма		
		лекцій- ні	семінар- ські	сам. робота	лекцій- ні	семінар- ські	сам. робота
<p>Тема 1. Вступ до нейропсихології.</p> <p>Нейропсихологія як самостійна наукова галузь. Предмет і завдання нейропсихології. Місце нейропсихології серед інших наук. Напрями сучасної нейропсихології; їх теоретичне і практичне значення. Використання нейропсихологічних даних у навчальному процесі. Історія вивчення локалізації вищих психічних функцій: вузький локалізаціонізм, антилокалізаціонізм, еkleктична концепція, заперечення локалізації вищих психічних функцій. Видатні персоналії. О. Р. Лурія як один із засновників нейропсихології.</p>	12	2	2	8	2	2	8
<p>Тема 2. Теорія системної динамічної локалізації найвищих психічних функцій</p> <p>Вищі психічні функції людини у вченні Л. С. Виготського. Теорія системної динамічної локалізації вищих психічних функцій О. Р. Лурії. Загальна структурно-функціональна</p>	12	2	2	8	2		10

<p>модель роботи мозку як субстрату психічної діяльності. Принцип системності. Концепція М. О. Бернштейна. Поняття «функціональної системи» та основні особливості її роботи (П. К. Анохін). Сучасні погляди на функціонування мозку. Поняття «коннектому».</p>							
<p>Тема 3. Структурно-функціональна організація нервової системи. Морфогенез та організація мозку людини. Відділи мозку: передній, проміжний, середній, задній, довгастий. Відмінності мозку у чоловіків і жінок. Структурна організація нервової системи. Відділи нервової системи. Аферентна та еферентна нервова система. «Первинні, вторинні й третинні» поля. Джерела знань про функціональну організацію мозку. Проблема міжпівкульної асиметрії мозку та міжпівкульної взаємодії. Поняття «нейропластичність», «когнітивний резерв».</p>	12	2	2	8		2	10
<p>Тема 4-5. Факторний і синдромальний аналіз порушень вищих психічних функцій. Фактор як психологічна складова. Модальнонеспецифічний (енергетичний) фактор. Кінетичний фактор. Модальноспецифічний фактор. Кінестетичний фактор. Просторовий фактор. Фактор довільної-мимовільної регуляції психічної діяльності. Фактор усвідомленості-неусвідомленості психічних функцій і станів. Фактор сукцесивності (послідовності) організації. Фактор симультанності</p>	24	4	4	16			24

(одночасності) організації. Фактор міжпівкульної взаємодії. Загально мозковий фактор. Фактор роботи глибоких підкіркових структур. Поняття про нейропсихологічний синдром. Класифікація нейропсихологічних синдромів за О.Р. Лурією. Класифікація нейропсихологічних синдромів за Є.Д. Хомською.							
Тема 6. Сенсорні та гностичні розлади. Нейроанатомія: поняття про структуру і принципи функціонування аналізаторів: зорового, слухового, кінестетичного. Розлади аналізаторних систем за Є.Д. Хомською. Агнозії: зорові, слухові, тактильні. Методики і проби на діагностику сенсорних та гностичних	12	2	2	8	2	2	8
Тема 7. Нейропсихологічні механізми керування поведінкою. Апраксії. Довільність регуляції ВПФ. Принцип сенсорних корекцій. Рівні побудови рухів за М.О. Бернштейном (субкортикальні: А, В; кортикальні: С, D, Е). Морфофункціональні мозкові системи довільних і мимовільних рухів: порушення екстрапірамідних і пірамідних шляхів. Апраксії. Класифікації апраксій за Г. Ліпманом, К. Хельманом, О.Р. Лурія. Труднощі в діагностиці апраксій. Стандартизовані скрінінгові методики діагностики апраксій (Ф. Лорана, А. Доверна, А. Сангдерленда, FABERS, TULIA, CAS).	12	2	2	8	2		10
Тема 8. Нейропсихологія мовлення. Афазії. Поняття афазії та її сучасний клінічний статус. Історія розвитку наукових уявлень	12	2	2	8			12

про афазії. Класифікація афазій у вітчизняній нейропсихології: аферентно-моторна, еферентно-моторна, динамічна, сенсорна, акустико-мнестична, амнестична, семантична. Коморбідність афазій, диференційна діагностика з іншими мовленнєвими розладами							
Тема 9. Нейропсихологічні синдроми полімодального генезу. Аграфія. Акакульклія. Алексія. Нейропсихологічна основа розладів полімодального генезу за Л.С. Цветковою та О.М. Корневим. Класифікація специфічних розладів розвитку навчальних навичок у дітей. Письмо як вид діяльності за О.М. Леонтьєвим. Аграфія (дисграфія). Труднощі в оволодінні письмом за Т.В. Ахутіною, Ж.М. Глозман. Поняття і класифікація алексій (дислексій). Поняття і класифікація акакульклій (дискалькульій). Синдром Герстмана.	12	2	2	8			12
Тема 10. Використання нейропсихологічних методів в освітньому просторі: формувальне навчання. Нейропсихологія індивідуальних відмінностей дітей як основа використання нейропсихологічних методів у школі. Типи психічного дизонтогенезу за Г.Є. Сухаревою та В.В. Лебединським. Методологія нейропсихологічного супроводу дітей з нерівномірністю розвитку психічних функцій. Нейропсихологічна підтримка класів корекційно-розвивального навчання. Місце і роль нейропсихології в процесі психолого-педагогічного супроводу	12	2	2	8			12

інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.							
Усього	120	20	20	80	8	6	106

8.СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Виконання завдань до лекційного матеріалу – 0-3 балів;

Розподіл балів за методами поточного та тематичного контролю:

- відповідь під час семінару – 1-3;
- виконання практичного завдання – 1-3;
- усне опитування – 1-3;
- письмове опитування – 1-3;
- есе-рефлексія – 1-3;
- підготовка та виступ з рефератом – 1-3;
- підготовка та виступ з презентацією – 1-3;
- участь у колективному проєкті – 1-2;
- виконання індивідуального проєкту – 1-3;
- зарахування результатів неформальної освіти – за рішенням кафедри на основі заяви здобувача та наданих даних (до 10% загальної кількості балів, відведених на поточний контроль).

У якості теми реферату чи презентації рекомендовано самостійно обирати проблему, яка відповідає змісту тематичного плану, але не входить до переліку питань, які розглядаються на лекції (семінарі).

Критерії оцінювання результатів навчання за 100 бальною рейтинговою шкалою.

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: 60 балів.

Підсумковий контроль: залік (40 балів).

Грубими помилками є:

- незнання визначень основних понять предметної області й формулювань, передбачених програмою курсу;

- незнання сутності основних методів і прийомів отримання необхідних результатів.

Помилками вважаються:

- неточності визначень понять предметної області, формулювань;
- неволодіння одним з умінь і навичок, передбачених програмою, але таких, що не відносяться до грубих помилок.

Недоліками є:

- неакуратні й непослідовні записи викладу матеріалу.

31-40 бал

Повністю розкрито зміст теоретичних питань. При відповіді використано термінологію предметної області в необхідній логічній послідовності. Також здобувач демонструє вільне володіння навчальним матеріалом різного ступеня складності, використовуючи при необхідності відомості з інших навчальних дисциплін і курсів. При відповіді на додаткові питання помітне вміння розвивати систему теоретичних знань на основі самостійної роботи.

21-31 балів

При викладі фундаментальних положень основного матеріалу курсу здобувач показує володіння програмним навчальним матеріалом, у тому числі різного ступеня складності, а також вільне оперування ним у знайомій ситуації. При відповіді допускається два-три недоліки або не більше однієї помилки. Здобувач упевнено відповідає на додаткові питання, що стосуються основних положень усього досліджуваного курсу відповідно до програми.

11-20 балів

При відповіді на питання теорії виявляється не завжди усвідомлене відтворення програмного навчального матеріалу. Положення, що приводяться у відповіді, даються фрагментарно, схематично, без логічного взаємозв'язку. При відповіді на додаткові питання, що стосуються найважливіших і основних понять і фактів навчальної програми, є утруднення у

використанні термінології предметної області. При відповіді здобувач не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

0-10 балів

Відповідь здобувача демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою аналізу.

Усього: 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточна успішність									Залік	Усього
T1	T2	T3	T4-5	T5	T6	T7	T8	T9		
6	6	6	12	6	6	6	6	6	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

(денна форма)

№ з/п	Назва	Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті)	Рекомендована література для підготовки (повний бібліографічний опис або за нумерацією відповідно до розділу 13)	Кількість балів, які може отримати здобувач
	Тема 1. «Вступ до нейропсихології»	Питання для обговорення: 1.Нейропсихологія як самостійна наукова галузь. Предмет і завдання нейропсихології. 2.Місце нейропсихології серед інших наук. 3.Напрями сучасної нейропсихології; їх теоретичне і практичне значення.	1-5	3

		<p>4.Історія вивчення локалізації вищих психічних функцій: вузький локалізаціонізм, антилокалізаціонізм, еkleктична концепція, заперечення локалізації вищих психічних функцій.</p> <p>5.Видатні персоналії. О. Р. Лурія як один із засновників нейропсихології.</p>		
	<p>Тема 2: «Анатомо-фізіологічна основа вищих психічних функцій»</p>	<p>1.Вищі психічні функції людини у вченні Л. С. Виготського.</p> <p>2.Теорія системної динамічної локалізації вищих психічних функцій О. Р. Лурії.</p> <p>3.Загальна структурно-функціональна модель роботи мозку як субстрату психічної діяльності.</p> <p>4.Принцип системності. Концепція М. О. Бернштейна.</p> <p>5.Поняття «функціональної системи» та основні особливості її роботи (П. К. Анохін).</p> <p>6.Сучасні погляди на функціонування мозку. Поняття «коннектому».</p>	1-5	3
	<p>Тема 3: «Структурно-функціональна організація нервової системи»</p>	<p>1.Морфогенез та організація мозку людини.</p> <p>2.Відділи мозку: передній, проміжний, середній, задній, довгастий. Відмінності мозку у чоловіків і жінок.</p> <p>3.Структурна організація нервової системи.</p> <p>4.Відділи нервової системи.</p> <p>5.Аферентна та еферентна нервова система.</p> <p>6.«Первинні, вторинні й третинні» поля.</p> <p>7.Проблема міжпівкульної асиметрії мозку та міжпівкульної взаємодії.</p> <p>8.Поняття «нейропластичність», «когнітивний резерв».</p>	1 – 5	3
	<p>Тема 4-5:</p>	<p>1.Фактор як психологічна</p>	1 – 5	6

	<p>«Факторний і синдромальний аналіз порушень вищих психічних функцій»</p>	<p>складова. 2.Модальнонеспецифічний (енергетичний) фактор. Кінетичний фактор. 3.Модальноспецифічний фактор. Кінестетичний фактор. 4.Просторовий фактор. 5.Фактор довільної-мимовільної регуляції психічної діяльності. 6.Фактор усвідомленості-неусвідомленості психічних функцій і станів. 7.Фактор сукцесивності (послідовності) організації. 8.Фактор симультанності (одночасності) організації. 9.Фактор міжпівкульної взаємодії. 10.Загально мозковий фактор. 11.Фактор роботи глибоких підкіркових структур. 12.Поняття про нейропсихологічний синдром. 13.Класифікація нейропсихологічних синдромів за О.Р. Лурією. 14.Класифікація нейропсихологічних синдромів за Є.Д. Хомською.</p>		
	<p>Тема 6: «Сенсорні гностичні розлади»</p>	<p>1.Нейроанатомія: поняття про структуру і принципи функціонування аналізаторів: зорового, слухового, кінестетичного. 2.Розлади аналізаторних систем за Є.Д. Хомською. 3.Агнозії: зорові, слухові, тактильні. 4.Методики і проби на діагностику сенсорних та гностичних розладів.</p>	<p>1 – 5</p>	<p>3</p>
	<p>Тема 7: «Нейропсихологічні механізми керування поведінкою»</p>	<p>1.Довільність регуляції ВПФ. 2.Принцип сенсорних корекцій. 3.Рівні побудови рухів за М.О. Бернштейном (субкортикальні: А, В; кортикальні: С, D, E). 4.Морфофункціональні мозкові</p>	<p>1 – 5</p>	<p>3</p>

	Апраксії»	<p>системи довільних і мимовільних рухів: порушення екстрапірамідних і пірамідних шляхів.</p> <p>5.Апраксії. Класифікації апраксій за Г. Ліпманом, К. Хельманом, О.Р. Лурія.</p> <p>6.Труднощі в діагностиці апраксій.</p> <p>7.Стандартизовані скрінінгові методики діагностики апраксій (Ф. Лорана, А. Доверна, А. Сангдерленда, FABERS, TULIA, CAS).</p>		
	Тема 8: «Нейропсихологія мовлення. Афазії»	<p>1.Поняття афазії та її сучасний клінічний статус.</p> <p>2.Історія розвитку наукових уявлень про афазії.</p> <p>3.Класифікація афазій у вітчизняній нейропсихології: аферентно-моторна, еферентно-моторна, динамічна, сенсорна, акустико-мнестична, амнестична, семантична.</p> <p>4.Коморбідність афазій, диференційна діагностика з іншими мовленнєвими розладами.</p>	1 – 5	3
	Тема 9: «Нейропсихологічні синдроми полімодального генезу. Аграфія. Акакулькулія. Алексія»	<p>1.Нейропсихологічна основа розладів полімодального генезу за Л.С. Цветковою та О.М. Корнєвим.</p> <p>2.Класифікація специфічних розладів розвитку навчальних навичок у дітей.</p> <p>3.Письмо як вид діяльності за О.М. Леонтєвим. Аграфія (дисграфія).</p> <p>4.Труднощі в оволодінні письмом за Т.В. Ахутіною, Ж.М. Глозман.</p> <p>5.Поняття і класифікація алексій (дислексій). Поняття і класифікація акакулькулій (дискалькулій).</p> <p>6.Синдром Герстмана.</p>	1 – 6	3
	Тема 10:	1.Нейропсихологія	1 – 6	3

	<p>«Використання нейропсихологічних методів в освітньому просторі: формувальне навчання»</p>	<p>індивідуальних відмінностей дітей як основа використання нейропсихологічних методів у школі.</p> <p>2.Типи психічного дизонтогенезу за Г.Є. Сухаревою та В.В. Лебединським.</p> <p>3.Методологія нейропсихологічного супроводу дітей з нерівномірністю розвитку психічних функцій.</p> <p>4.Нейропсихологічна підтримка класів корекційно-розвивального навчання.</p> <p>5.Місце і роль нейропсихології в процесі психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.</p>		
Усього:				30

(заочна форма)

№ з / п	Назва	Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті)	Рекомендована література для підготовки (повний бібліографічний опис або за нумерацією відповідно до розділу 13)	Кількість балів, які може отримати здобувач
	<p>Тема 1. «Вступ до нейропсихології»</p>	<p>Питання для обговорення:</p> <p>1.Нейропсихологія як самостійна наукова галузь. Предмет і завдання нейропсихології.</p> <p>2.Місце нейропсихології серед інших наук.</p> <p>3.Напрями сучасної нейропсихології; їх теоретичне і практичне значення.</p> <p>4.Історія вивчення локалізації вищих психічних функцій: вузький локалізаціонізм, антилокалізаціонізм, еkleктична концепція, заперечення локалізації вищих психічних функцій.</p> <p>5.Видатні персоналії. О. Р. Лурія як один із засновників нейропсихології.</p>	<p>1-5</p>	<p>3</p>
	<p>Тема 3:</p>	<p>1.Морфогенез та організація</p>	<p>1 – 5</p>	<p>3</p>

	<p>«Структурно-функціональна організація нервової системи»</p>	<p>мозку людини. 2.Відділи мозку: передній, проміжний, середній, задній, довгастий. Відмінності мозку у чоловіків і жінок. 3.Структурна організація нервової системи. 4.Відділи нервової системи. 5.Аферентна та еферентна нервова система. 6.«Первинні, вторинні й третинні» поля. 7.Проблема міжпівкульної асиметрії мозку та міжпівкульної взаємодії. 8.Поняття «нейропластичність», «когнітивний резерв».</p>		
	<p>Тема 6: «Сенсорні та гностичні розлади»</p>	<p>1.Нейроанатомія: поняття про структуру і принципи функціонування аналізаторів: зорового, слухового, кінестетичного. 2.Розлади аналізаторних систем за Є.Д. Хомською. 3.Агнозії: зорові, слухові, тактильні. 4.Методики і проби на діагностику сенсорних та гностичних розладів.</p>	<p>1 – 5</p>	<p>3</p>
<p>Усього:</p>				<p>9</p>

10. ПИТАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

(денна , заочна форма)

- 1.Вступ до нейропсихології.
- 2.Анатомо-фізіологічна основа вищих психічних функцій.
- 3.Структурно-функціональна організація нервової системи.
- 4,5. Факторний і синдромальний аналіз порушень вищих психічних функцій.
6. Сенсорні та гностичні розлади.
- 7.Нейропсихологічні механізми керування поведінкою. Апраксії.
- 8.Нейропсихологія мовлення. Афазії.
9. Нейропсихологічні синдроми полімодального генезу. Аграфія. Акакулькулія. Алексія.
- 10.Використання нейропсихологічних методів в освітньому просторі: формувальне навчання.

11. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ (ЗАЛК)

1. Предмет та завдання нейропсихології.
2. Наукові та методологічні передумови виділення нейропсихології в самостійну галузь психологічної науки.
3. Теорії локалізаціонізму та антилокалізаціонізму
4. Місце нейропсихології в системі наукового знання.
5. Етапи розвитку нейропсихології як науки
6. Внесок у розвиток нейропсихології Л. С. Виготського та О. Р. Лурія.
7. Напрями сучасної нейропсихології.
8. Поняття функціональної системи
9. Теорія системної динамічної локалізації вищих психічних функцій.
10. Поняття нейропсихологічного симптому і синдрому.
11. Поняття первинних та вторинних нейропсихологічних симптомів
12. Поняття нейропсихологічного фактора.
13. Принципи нейропсихологічної діагностики.
14. Поняття синдромного аналізу.
15. Схема нейропсихологічного дослідження.
16. Методи нейропсихології за схемою О. Р. Лурія
17. Загальне поняття про мозок.
18. Ділянки мозку, їх функції.
19. Поняття первинних, вторинних та третинних полів мозку.
20. Структурно-системна організація мозку.
21. Функціональні блоки мозку за О. Р. Лурія.
22. Енергетичний блок мозку за О. Р. Лурія
23. Блок прийому, переробки та збереження інформації О. Р. Лурія.
24. Блок програмування регулювання та контролю діяльності О. Р. Лурія
25. Функціональна асиметрія мозку.
26. Поняття вищої психічної функції.
27. Властивості вищих психічних функцій.
28. Поняття латералізації функцій головного мозку.
29. Морфофункціональна основа ВПФ.
30. Поняття та структура аналізаторів.
31. Види нейропсихологічних факторів.
32. Кінетичний фактор.
33. Просторовий фактор.
34. Кінестетичний фактор.
35. Фактор міжпівкульової взаємодії.
36. Модально-специфічний фактор.
37. Модально-неспецифічний фактор.
38. Фактор довільної-мимовільної регуляції психічної діяльності.
39. Фактор усвідомленості-неусвідомленості психічних функцій та станів.
40. Фактор симультанності (одночасності) організації ВПФ.
41. Фактор сукцесивності (послідовності) організації ВПФ.
42. Фактор міжпівкульової взаємодії.
43. Зорові агнозії, їх види.
44. Методики діагностики зорових агнозій.
45. Тактильні агнозії.
46. Методики діагностики тактильних агнозій.
47. Слухові агнозії.
48. Методики діагностики слухових агнозій.
49. Апраксії та їх види.
50. Методики діагностики апраксій.
51. Афазії та їх види.

52. Оптико-мнестична афазія.
53. Аферентна та еферентна моторна афазія.
54. Методики діагностики афазій.
55. Алексії та їх види.
56. Методики діагностики алексій.
57. Аграфії.
58. Методики діагностики аграфій.
59. Акалькулії.
60. Методики діагностики акалькулій.
61. Ліворукість та праворукість.
62. Методики діагностики ліворукості.
63. Теорія виникнення асиметрії.
64. Анатомічна та функціональна асиметрія мозку (латеральна специфічність півкуль).
65. Латералізація вищих психічних функцій.
66. Розвиток мозку у філогенезі та онтогенезі в аспекті нейропсихології.
67. Поняття дизонтогенезу, його види.
68. Загальна характеристика методів нейропсихологічної реабілітації.
69. Поняття відновлення вищих психічних функцій.
70. Практичне значення та перспективи нейропсихології (в практиці медичного психолога).
71. Корекційне навчання.
72. Відновне навчання.
73. Принцип системної локалізації функцій.
74. Принцип динамічної локалізації функцій.
75. Поняття першої та другої сигнальної системи.
76. Поняття компенсації функцій.
77. Взаємодія функціональних блоків мозку.
78. Гнозис: поняття та види.
79. Карта нейропсихологічного дослідження за Є. Д. Хомською.
80. Загальний опис хворого за Ж. М. Глозман.
81. Теорія розвитку вищих психічних функцій за Л. С. Виготським.
82. Поняття первинних, вторинних та третинних полів кори головного мозку.
83. Причини розладів ВПФ.
84. Немовленнєва апраксія.
85. Артикуляційна апраксія.
86. Поняття локалізації вищої психічної функції.
87. Поняття розщепленого мозку.
88. Специфіка огнищевих ушкоджень мозку у дітей.
89. Нейропсихологія старіння.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Обов'язкова:

1. Віденєєв І.О. Основи нейропсихології травми : програма та навч.-метод. матеріали з дисципліни для здобувачів другого (магістер.) рівня вищої освіти, спец. 053 «Психологія», ОПП «Кризова психологія» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т культурології та соц. комунікацій, Каф. психології, педагогіки та філології ; [уклад. Віденєєв І. О.]. Харків : ХДАК, 2024. 32 с.

2. Віденєєв І.О. Психофізіологічна проблема посттравматичного стресового розладу/ І.О. Віденєєв // Соціально-психологічне забезпечення діяльності сил безпеки та оборони України: тези доп. V Всеукр. наук.-практ. конф. Харків: НА НГУ. 2024. С. 56 -58.

ЗБондарчук О. І. Основи нейропсихології травми . К.: МАУП, 2006.

4.Беляєва С.Я. Дитячі негаразди. Лікуємо любов'ю К.: Ред. Загальнопед. газ., 2013.

5. Галецька І.І. Основи нейропсихології. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003.
6. Чабан О.С., М.М. Гуменюк, В.А. Вербенко Нейропсихологія (лекції та додатковий матеріал курсу). Тернопіль: Укрмедкнига, 2008.
7. Kolb B. Fundamentals of Human Neuropsychology. – New York: Worth Publishers, 2021.
8. Luria A.R. Higher Cortical Functions in Man. – New York: Basic Books, 1966.
9. Luria A.R. The Working Brain: An Introduction To Neuropsychology. – New York: Basic Books, 1976.
10. Paçalska M., Kaczmarek B.L.J., Kropotov J.D. Neuropsychologia kliniczna: od teorii do praktyki. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2014.
11. Parsons M.W., Hammeke T.A. Clinical Neuropsychology: A Pocket Handbook for Assessment. – American Psychological Association, 2014.
12. Sherman E., Hrabok M., Tan J. A Compendium of Neuropsychological Tests: Fundamentals of Neuropsychological Assessment and Test Reviews for Clinical Practice. – Oxford: Oxford University Press, 2021.
13. Zawadzka E., Domańska Ł. Diagnoza neuropsychologiczna. Współczesne wyzwania i perspektywy rozwoju. – Warszawa: Difin, 2017.

Додаткова:

1. Павелків Р. Геронтопсихологія. Медико-біологічні та соціально-психологічні аспекти старіння. – Київ: Центр навчальної літератури, 2020. Сакс О. Пробудження. – К.: Наш Формат, 2018.
2. Сакс О. Чоловік, який сплутав дружину з капелюхом. – К.: Наш Формат, 2018.
3. Філімонов В.І., Маракушин Д.І. Клінічна фізіологія. – Київ: Медицина, 2022.
4. Anderson V., Northam E., Wrennall J. Developmental Neuropsychology: A Clinical Approach. – London: Routledge, 2008.
5. Bush S.S., Yochim B.P. A Handbook of Geriatric Neuropsychology: Practice Essentials (Studies on Neuropsychology, Neurology and Cognition). – London: Routledge, 2022.
6. Herzyk A. Wprowadzenie do neuropsychologii klinicznej. – Warszawa: Scholar, 2005.
7. Jodzio K. Diagnostyka neuropsychologiczna w praktyce klinicznej. – Warszawa: Difin, 2011.
8. Kaplan-Solms K., Solms M. Clinical Studies in Neuro-psychoanalysis: Introduction to a Depth Neuropsychology. – London: Routledge, 2000.
9. Krucoff M.O., Rahimpour Sh., Slutzky M.W., Edgerton V.R., Turner D.A. Enhancing Nervous System Recovery through Neurobiologics, Neural Interface Training, and Neurorehabilitation // Frontiers in Neuroscience. – 2016. – №10. – P. 584-589.
10. Lezak M.D., Howieson D.B., Bigler E.D., Tranel D. Neuropsychological Assessment (5th ed.). – Oxford: Oxford University Press, 2012.
11. Łojek E., Bolewska A. Wybrane zagadnienia rehabilitacji neuropsychologicznej. Warszawa: Scholar, 2008.

Інформаційні ресурси Інтернет:

- Законодавство України — <https://rada.gov.ua/news/zak>
- Наукова періодика України — <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –.
- Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» — <http://chitalka.info/psy.html>.
- Вісник психології і соціальної педагогіки — <http://psych.kiev.ua/nma-referats/fla-refers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –.
- БД Освіта. ua. — <http://osvita.ua/school/psychology>.

